

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Sources historiographiques](#)[Collection Cédrene \(Georges\)](#), *Chronique universelle*ItemChapitre I, 586, 3-7: Tutelle de Yazdgird Ier sur le Jeune Théodose II

Chapitre I, 586, 3-7: Tutelle de Yazdgird Ier sur le Jeune Théodose II

Informations générales

DateXIe-XIIe s.

extrait situé sous le règne deYazdgird Ier

Languegrec

Type de contenuTexte historiographique

Informations éditoriales

Éditions

Édition avec traduction latine:

Bekker, E., *Georgius Cedrenus, Ioannis Scylitzae opera, (Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae 7-8)*, Bonn, 1838-1839.

Traduction anglaise du passage:

cf. Greatrex, G., Lieu, S. N. C., *The Roman Eastern Frontier and the Persian Wars (AD 363-630) II. A Narrative Sourcebook*, London, 2002, p. 33.

Références bibliographiques

Treadgold, W., *The Middle Byzantine Historians*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2013.

Liens

Éd. Bekker: [Georges Cédrene, Chronique universelle](#)

Indexation

Noms propres[Arcadius](#), [Théodose II](#), [Yazdgird Ier](#)

Sujets[ambassade](#), [tutelle](#)

Traduction

Texte

Chapitre I, 586, 3-7

Tutelle de Yazdgird Ier sur le Jeune Théodose II

Et Arcadius mourut dans sa trente-et-unième année, ayant régné durant 26 ans. Et il ordonna que le roi perse Yazdgird s'occupât de son fils Théodose et acceptât une ambassade [lui offrant] mille livres d'or.

Traducteur(s)Christelle Jullien, Florence Jullien

Description

Analyse du passage

Dans ce passage, la *Chronique* de Georges Cédrene puise essentiellement à Théophane le Confesseur, tout en abrégant sa source. Voir Greatrex, G., Lieu, S. N. C., *The Roman Eastern Frontier and the Persian Wars*, p. 256 n. 8, et plus généralement sur l'auteur W. Treadgold, *The Middle Byzantine Historians*, Basingstoke, 2013.

Édition numérique

Éditeur numériqueProjet ANR TransPerse (CeRMI, CNRS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle).

Mentions légalesFiche : Projet ANR TransPerse (CeRMI, CNRS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [Florence Jullien](#) Notice créée le 11/07/2019 Dernière modification le 01/07/2022

ἔξημβλωσέ, καὶ σὺν τῇ ἀποβολῇ τοῦ ἐμβρύου συναίρηξε καὶ τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν ἢ τριτάλαινα.

C Τῷ ἰδ' ἔτι ἐν Ῥώμῃ ἐμυκήθη ἡ γῆ ἐπὶ ἡμέρας ἐπιά. τελευτῆ δὲ καὶ Ἀρκάδιος, βιοὺς μὲν ἔτη λα', βασιλεύσας δὲ κς'· ὅς καὶ διετύζατο τῶν Περσῶν βασιλεία Ἰσδιγέρδην κήδεσθαι τοῦ παι-5 δὸς Θεοδοσίου καὶ λαμβάνειν πρεσβεῖον χρυσίου λίτρας ἑκατοτάδας δέκα. ἐν δὲ τῇ αὐτοῦ τελευτῇ πάντα τοὺς κατ' αὐτὸν ὄντας ἀρίστους προαπέχτεινε διὰ τὸ μείζον εἶναι τὸ ἐκείνων φρόνημα, ἐν οἷς ἦν καὶ Ῥουφῖνος ὁ παρ' αὐτῷ μέγα δυναμικος. ἐτέθη δὲ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἐν τῇ 10 μισημβρινῇ στοῖ, ἔνθα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Εὐδοξία.

Ὁ τοίνυν Ἰσδιγέρδης τὴν Ἀρκადίου διαθήκην δεξάμενος Θεοδοσίῳ τὴν βασιλείαν εἰρηρικῶς διεδώσατο. καὶ Ἀντιόχον ἴσα **D** θανμιστὸν καὶ λογιώτατον ἄνδρα ἐπίτροπον καὶ παιδαγωγὸν ἀποστειλάς, γράφει τῇ συγκλήτῳ Ῥωμαίων φυλάττειν τὸ παιδίον 15 ἀνεπιβούλευτον, ἵνα μὴ πόλεμον ἄσπονδον κατὰ Ῥωμαίων ἀνακινήσῃ. καὶ ἦν εἰρήνη μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν μάλιστα τοῦ Ἀντιόχου πολλὰ ἐπὲρ Χριστιανῶν γράφοντος. καὶ οὕτως ἐλατινύθη καὶ ἐν Περσίδι ὁ χριστιανισμός.

Θεοδόσιος ὁ μικρὸς βασιλεὺς Ῥωμαίων ἑρθόδοξος ἰβασί-20 λησεν ἔτη μβ' μῆνας β'. οὗ αὐτοκρατορήσαντος Πουλχερία ἡ τοῦτου ἀδελφή, παρθένος ἰθ' ἑτῶν οὖσα, τὴν βασιλείαν καλῶς διώκει, ἧτις Θεοδόσιον τὸν ἀδελφὸν εἰς τὴν κατὰ θεὸν ἐσέβησαν **P** 335 ἔξεπαίδευσε καὶ εἰς τὰλλα ἅπαντα. ἦν δὲ τῷ σώματι μέσος τοῦ

gicus superposuit; qua re et statim eiecit mortuum foetum et simul animam miserrima efflavit.

Anno 14 Romae terra septem diebus mugit. mortuus est etiam Arcadius, anno aetatis 31, imperavit annos 26. filio suo Theodosio tutorem constituit regem Persarum Isdigerdem, honorariumque ei destinavit 1000 argenti libras. praestantissimos autem suorum morituros necari iussit, quod eorum essent altiores spiritus. inter hos fuit etiam Rufinus, qui plurimum apud imperatorem potuerat. sepultus est in templo apostolorum, in porticu meridiana, cum Eudexia uxore.

Isdigerdes Arcadii testamento approbato, Theodosio imperium pacatum conservavit, misitque ei procuratorem et paedagogum Antiochum, virum praeclarum et doctissimum. scripsit etiam ad senatum Romanum uti puerum ab insidiis tutum praestarent, alioqui se Romanis bellum implacabile illaturum. ita pax inter Romanos atque Persas tum fuit, praecipue Antiocho multa pro Christianis acerbente. atque hoc modo etiam in Persidem christianismus est propagatus.

Theodosius minor, recte de religione sentiens, imperium in Romanos tenuit annos 42, menses 2. initio imperium praeclare administravit soror eius Pulcheria, virgo aetate annorum 19. eaque fratrem cum religione Christiana tum aliis rebus instituit. fuit hic Theodosius sta-

εὐμεγέθους, ὄμματα ἐν κύκλῳ τῶν βλεφάρων μείζονα ἔχων, μέλανά τε καὶ ὄξυ βλέποντα. ῥίς λεπτή καὶ ὀρθή. μελίθριξ, πάσης παιδείας μετασχών, καὶ αὐτῆς ἀστρονομίας, ἱππεύειν τε καὶ τοξεύειν ἀσκηθεὶς πέραν τοῦ μετρίου, καὶ πολλὰς τῶν ἐν 5
 χειρσὶ τεχνῶν δεξιότητι φύσει ἀναμαζάμενος, οἷον γραφικὴν καὶ πλαστικὴν καὶ ἐτέρας πλείστας, μελίχιος τὸν τρόπον καὶ εἰσάγων ἐπιεικής. ὄθεν καὶ διατετ' καὶ πολλὰ τῶν κοινῶν διαπεσιῖν τῇ πρὸς τοὺς εὐνούχους κρατηθέντα αἰδοῖ. ἐπεὶ γὰρ τοῦ πατρὸς ἐκ-
 10 πεισὼν παρὰ Ἰσδιγέρδου Ἀντιόχου σταλέντος ὡς κηδεστοῦ ἐθῆ-
 τευεν, εἶτα Ἐντρόπιον ἠγήσατο κύριον, μετ' αὐτὸν Λαῦσον καὶ Καλαπόδιον, καὶ πρὸς τούτοις Χρυσάφιος αὐτὸν κατεδουλώσατο. B
 πολλὰς δὲ ἐκκλησίας καὶ πτωχεῖα ξενωνάς τε καὶ μοναστήρια ἢ Πουλχερία καταστήσασα πᾶσι τὰς ἀρμοδίους προσόδους βασιλικῶς ἀπένιμιν. ὁ δὲ Σωζομενὸς φησιν ὅτι καὶ θείας ἐμφανίας
 15 ἤξιούτο.

Τῷ β' ἔτι Ἀττικὸς ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Ἰουδαῖόν τινα παράλυτον νοσηθεύσας, πείσας τε καὶ βαπτίσας, ἔγιγ' ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἐξήγαγε.

Τῷ γ' ἔτι Ὀνωρίου τῆς Ρώμης βασιλεύοντος ἦτοι τῶν ἐσπε-
 20 ρίων, ὄντος αὐτοῦ ἐν Ῥαβέννῃ, Θεοδοσίου δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐσφάγη Στελέχων ὁ λαμπρότατος ἐν Ῥαβέννῃ καὶ ἄλλοι C
 δυνάσται. ἦν δὲ πενθερὸς Ὀνωρίου καὶ τῶν ὄλων τῆς βασιλείας

7 forte διαβάλλεται margo P

tura mediocri, oculis palpebras superantibus, nigris et acute videntibus, naso tenui et recto, flavo crine. gnarus fuit omnium disciplinarum, atque etiam astronomiae; equitandi ac iaculandi supra modum peritus. multas etiam artes dexteritate naturae addidicerat, earum quae manibus tractantur, ut est pingendi, fingendi, aliasque complures. moribus fuit comibus admodumque facilibus. itaque culpatur ut qui ob verecundiam eunuchis subditus haud parum de re publica diminui passus sit. primo enim patre orbatus Antiocho ab Isdigerda tutoris loco mixto servivit; inde sub Eutropio domino fuit; post Lausus Calapodius Chrysaphiusque eo pro mancipio abusi sunt. Pulcheria vero multa templa, pauperum multa et peregrinorum hospitia, ac monasteria etiam instituit, omniaque sufficientibus redditibus regia magnificentia ditavit. Sozomenus perhibet eam etiam divina visione dignatam fuisse.

Secundum Theodosio minore imperante annum Atticus Cpolis episcopus Iudaeum quendam luxatione membrorum affectum, cum persuadendo ad Christianam religionem perduxisset, baptizatum a se sanum lavacro eduxit.

Tertio anno Cpoli degente Theodosio, cum Honorius Romae imperium tenens et Occidentis Ravennae ageret, Stilico vir illustrissimus ibidem caesus est, socer Honorii ac totius imperii rebus praefectus,

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE

CONTINUATA.

GEORGIUS CEDRENIUS.

TOMUS PRIOR.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBBERI
MDCCCXXXVIII

GEORGIUS CEDRENUS

IOANNIS SCYLITZAE OPE

A B

IMMANUELE BEKKERO

SUPPLETUS ET EMENDATUS.

T O M U S P R I O R .

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXXVIII.